

Από την αναπόδραστη λύση των ΜΕΘ προς την συνάλληλη νηπτική ανάνηψη

/ Γνώμες

Του Σεβ. Μητροπολίτου Γουμένισσης, Αξιουπόλεως και Πολυκάστρου κ. Δημητρίου

Πρίν έναμιση χρόνο στό ΒΗmagazino ή πληθωρική σέ γνώσεις καί έκφραση Έλληνίδα-Εύρωπαία Βυζαντινολόγος Έλένη Γλύκατζη-Άρβελέρ ξεκίνησε μιά συνέντευξή της αποκρινόμενη τόσο επίκαιρα σέ μιάν έρώτηση: «Τί είναι αυτό που κάνει τον άνθρωπο να αντέχει; Το να πιστεύει στη ζωή. Η ζωή είναι ένα ωραίο παιχνίδι». Μας φθάνει όμως σήμερα μονάχα αυτή ή αισιόδοξη αὐτοπεποίθηση, γιά νά περάσουμε από τήν κορεσμένη λύση τῶν ΜΕΘ στήν υπέρβαση τῆς πανδημίας καί τῆς ἀπόγνωσης; Όσο ἀκμαῖο κι ἄν στέκεται τό κουράγιο τό ἀτομικό καί τό διατομικό, τό διασυλλογικό, πολιορκημένο ἀπό τίς καθημερινές θλιβερές πληροφορίες (ἔστω κι ἄν εἶναι τόσο ἀναγκαῖες), δέν ἐπαρκεῖ γιά νά θρέψει τίς ἀντοχές μας. Καί τί μας ἀπομένει; Νά συνθηκολογήσουμε μέ τή φθορά, ἀφοῦ ἤδη συνομολογήσαμε ἐν πολλοῖς τήν ἠθική ἀποφορά; Νά παραδεχθοῦμε τή μοίρα μας

καί νά κλάψουμε τόν ἐπιδημικό μας καημό; Τά κτιστά μας ὅρια ἐπ' ἐσχάτων τά καταντήσαμε ἀκόμη πιό στενόχωρα ἕως ἀδιέξοδα μέ τίς φθοροποιούς ἕως διεφθαρμένες ἐπιλογές τῆς καρδιάς καί τοῦ νοῦ μας. Χρειαζόμαστε κατεπειγόντως καθολική ἀνάνηψη, αὐτήν πού περνάει μέσα ἀπό τή νήψη τῶν πιό νηφαλίων, τῶν εὐφυῶς ἀνανηφόντων καί προπαντός τῶν νηπτικῶν. Πρός αὐτόν τό στόχο τῆς ζωντάνιας μᾶς ξυπνᾷ καθημερινά τό ἱατρεῖο τῆς μετανοίας (καί τῆς ζωῆς), ἀκόμη καί μέ ἀναμνήσεις ἀκραίων ἱστορικῶν τραγωδιῶν πού ὅμως ξεπεράστηκαν. Καί ἡ ἀντιμετώπισή τους μᾶς κληρονομήθηκε σάν πολύτιμο παράδειγμα καί προβληματισμός διαφυγῆς.

Στίς 11 Δεκεμβρίου, μέσα στήν πολυετή πλέον ἀπανδόχευτη ταλαιπωρία μας (τῆς οἰκονομικῆς καί κοινωνικῆς κρίσεως) καί στόν ἀνεόρταστο τωρινό καημό τοῦ βίου μας, ἡ Ἐκκλησία (δηλαδή ὅλοι ἐμεῖς) τιμοῦμε ἐκκλησιαστικά τήν ἅγια μνήμη ἑνός ἐθελοβασανισμένου ἥρωα μεγάλου ἀσκητῆ τοῦ 5ου αἰῶνα πού ἔγινε πολυτιμότερος κι ἀπό διεθνές ταμεῖο ἀρωγῆς γιά τήν πολλαχῶς κινδυνεύουσα Βασιλεύουσα. Καρπός προσευχῆς ἡ γέννα τοῦ ἀρχῆς τοῦ πέμπτου αἰῶνα στά Συριακά Σαμόσατα τοῦ Βυζαντίου, μοναχός ἀπό παιδί, διάδοχος τοῦ περίφημου ἀγίου Συμεών τοῦ μεγάλου στυλῖτη τῆς Συρίας, 42χρονος φθάνει στήν Κωνσταντινούπολη τό 451, γιά νά μὴν τήν ἐγκαταλείψει μέχρι τήν κοίμησή του στίς 11 Δεκεμβρίου τοῦ 493. Μονάζει πρῶτα κοινοβιακά στό ναό τοῦ Ἀρχαγγέλου καί ἔπειτα σέ ἕνα ἰδιότυπο ἡσυχαστήριο στόν Ἀνάπλου, ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τοῦ Βοσπόρου, ὥσπου καθοδηγημένος θεϊκά στήνει τό δικό του στύλο καί ἀνέρχεται γιά πιό αὐστηρή θυσιαστική ζωὴ ἀναφορᾶς στό Θεό καί προσφορᾶς στό λαό. Ὁ Πατριάρχης Γεννάδιος ἰδιότυπα τόν χειροτονεῖ ἱερέα καί ἔκτοτε γίνεται ἀκόμη πιό λαμπρός φάρος πού ἐμπνέει τήν ὀρθόδοξη χριστιανικὴ πίστη καί ἐπιστηρίζει τήν Ἐκκλησία τὴν περίοδο τῆς Συνόδου τῆς Χαλκηδόνας. Ἕνας ἀπόλυτα στερημένος κάθε ἐγκόσμια παράκληση, μέ τό σῶμά του στυλωμένο πρὸς τόν οὐρανό (ὅπως καί τήν ψυχὴ του στόν πανταχοῦ παρόντα Θεό), δέν ἀποζητοῦσε τίποτε ἀπὸ τήν κοινωνία. Τουναντίον, ἡ πολυάνθρωπη καί ἀλλοτριούμενη κοινωνία τῆς μεγάλης πρωτεύουσας ἀποζητοῦσε μεσίτη δεήσεων καί ἀκραῖο ὑπόδειγμα μαρτυρικῆς χριστιανικῆς ταυτότητας. Ἀργότερα ὁ αὐτοκράτορας Λέων καί ὁ πατριάρχης Γεννάδιος προσφεύγουν γονυπετεῖς στό στύλο του καί στίς θεόδεκτες ἱκεσίες του, γιά νά ἀπολυτρωθοῦν ἀπὸ μιά καταστροφικὴ θεομηνία πού ἔπληξε τὴ Βασιλεύουσα μέ πολλά ἀνθρώπινα θύματα. Ὁ ὁσιος Δανιήλ, ὅπως καί ἡ ὁσία καί θαυματουργὸς ἡγουμένη Ἐλισάβετ (έορτ. 24 Ἀπριλίου), εἶχαν προειδοποιήσει τούς ὑπάτους θεσμούς γιά τὰ φοβερά δεινά πού ἐπέρχονταν, συνιστώντας νά τελοῦν δύο λιτανεῖες κάθε ἐβδομάδα μέ ὅλο τό λαό στήν Κωνσταντινούπολη. Ἐπρόκειτο γιά μιά ὁδηγία πνευματικὴ, μετάνοιας, ἀνάνηψης, σωφροσύνης, προσευχῆς, ἐξιλέωσης, πού ὅμως μέ τήν ἐγκοσμικευμένη αἴσθηση τῆς ἀσφάλειας καί τῆς ἀμέλειας, τῆςσχόλης καί τῆς

άνεσης δέν σεβάστηκαν οὔτε ἐκπλήρωσαν. Ὡσπου στίς 2 Σεπτεμβρίου τοῦ 476 ξέσπασε μιά καταστροφική πυρκαγιά μέ ἀναρίθμητα ἀνθρώπινα θύματα. Τρομοκρατημένοι ὁ πατριάρχης Γεννάδιος μέ τόν αὐτοκράτορα Λέοντα προσέτρεξαν στό Στυλίτη, κι ἐκεῖνος ὁ ἐλκωμένος καί αὐτοθυσιασμένος σάν λαμπάδα προσευχῆς πῆρε ἀπό Θεοῦ τήν πληροφορία καί τούς εἶπε ὅτι ἡ τραγωδία θά σταματοῦσε σέ μιά βδομάδα.

Λίγα χρόνια μετά, στά 490 γεννιόταν πάλι στή Συρία τῆς τότε βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας ὁ ἅγιος Ρωμανός ὁ Μελωδός. Χειροτονημένος διάκονος στή Βηρυττό, κατέφυγε στήν πρωτεύουσα, ὅπου καί διέπρεψε ὡς ὁ σημαντικότερος ἑλληνόγλωσσος ποιητής τῆς βυζαντινῆς περιόδου. Χαρακτηρίσθηκε ἀπό τούς ἱστορικούς ὡς “ὁ Πίνδαρος τοῦ χριστιανισμοῦ”. Ἐγράψε περίπου 1000 κοντάκια, ὕμνους ἐκκλησιαστικούς γιά θρησκευτικά γεγονότα καί ἁγίους, ἀφιερωμένα σέ δεσποτικές, θεομητορικές ἑορτές, ἀλλά καί σέ προφῆτες, ἀποστόλους καί μεγάλα γεγονότα (σεισμούς, φυσικές καταστροφές κλπ.). Ὄταν ὁ ἅγιος Ρωμανός ἔφθασε στήν Κωνσταντινούπολη, ἦταν διάχυτες οἱ φρικτές ἀναμνήσεις ἀπό τήν πυρκαγιά καί τή θαυματουργή μεσολάβηση τῶν ὁσίων Δανιήλ καί Ἐλισάβετ. Σᾶς παραθέτω ἕνα ἀπόσπασμα κοντακίου (ποιητικοῦ κειμένου), σέ μετάφραση πού ἐπιμελήθηκε ὁ Δημητσανίτης ἀρχιμ. Ἀνανίας Κουστένης μέ μιάν ἐκφραστική σημείωση: “Για τους οποιουσδήποτε νοητικούς παραλληλισμούς με παρούσες συγκυρίες, τα παράπονα... στον Ἅγιο Ρωμανό”. Ἡ ταπεινότητά μου δέν ἔχει τίποτε ἄλλο καλύτερο νά προσθέσει, παρά νά ἐπαναπαυθεῖ πλήρως στούς θεοχαρίτωτους λόγους τοῦ ὁσίου Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ.

ια΄. Ἀφοῦ τὸ χρέος πλήρωσε τὸ ἐκ τῆς ἁμαρτίας γιὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους
τὶς ἐντολές Του νὰ τηροῦν ἐδίδαξε τοὺς πάντες.

Ἐπειδὴ ὅμως ἐμεῖς, ὡς γνωστόν, δὲν τὶς φυλάγουμε
καὶ θεληματικὰ τὶς παραβαίνουμε,
τῆς ὀργῆς Του ὁ φόβος ὅλους πολλὰς φορὲς ἐτράνταξε
παρὰ ὁ πραγματικὸς θυμὸς Του ποὺ κοχλάζει ὑπέρμετρα,
γιὰ νὰ μᾶς τιμωρήσει.

Ἄλλ’ ὅπως ἀκριβῶς ὁ γιατρὸς προσφέρει στὴν ἀρρώστια
πάντοτε τὸ φάρμακο τὸ πιὸ δραστικόν,
τὸ ἴδιο κάνει κι ὁ Χριστός, παιδεύει καὶ γιατρεύει
καὶ σὲ ὅλους παρέχει
τὴν αἰώνια ζωή.

ιβ΄. Ἄς δοῦμε περισσότερον σαφῶς πῶς τοὺς πάντες γιατρεύει
καὶ πῶς σὲ ὅλες τὶς ἀρρώστιες
τὸ φάρμακο προσφέρει τὸ κατάλληλο ὁ τῶν ψυχῶν ἱατρευτής.

Ξέρει καλὰ γιὰ κάθε πάθος ποιά διδασκαλία εἶναι ἐπιτήδεια
καὶ χρήσιμη
καὶ ἀκόμα τέλεια γνωρίζει ποία χειρουργικὴ ἐπέμβαση
ἀντιστοιχεῖ στὸ κάθε τραῦμα.
Κι ἂν δὲν κερδίζεται μὲ λόγια μαλακὰ ὁ ἄρρωστος,
τότε ἄλλον ἔχει τρόπο
καὶ τοῦ λοιποῦ μὲ ἐπεμβάσεις ὅχι καὶ πολὺ σκληρὲς
ἐφαρμόζει ὡς Σοφὸς τὴν τέχνη τῆς γιατρειᾶς
καὶ γιὰ ν᾿ἔχουμε ἔτσι
τὴν αἰώνια ζωή.

ιγ´. Ὅταν ὅμως διαπιστώσει πὼς μέ τὴ δύναμη τῶν λόγων
δὲν μπορεῖ νὰ γιατρέψει τοὺς παραβάτες ἀπὸ ὅλα,
τότε χρησιμοποιεῖ πράξεις δραστικὲς γιὰ τὴν γιατρεία μας.
Κάνει δηλαδὴ σεισμὸ στὴν κτίση καὶ τὴ γῆ ν' ἀναστενάξει
ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες μας.
Κι ἐνῶ ἀναστενάζουμε ὅσον ὁ σεισμὸς κρατάει,
ξαναγυρίζουμε ὕστερα στὶς κακές μας συνήθειες
κι ὅλο τὸ φόβο παραδίνουμε στὴ λήθη.
Γι' αὐτὸ πολλὰς φορές ἐπρόσταξε τὰ σύννεφα
νὰ μὴ ρίξουν βροχὴ οὔτε στάλα,
γιὰ νὰ ξυπνήσει τῆς ψυχῆς τὴ νωθρότητα,
ἔτσι ὥστε νὰ ζητήσουμε
τὴν αἰώνια ζωή.

ιδ´. Ὅταν τὸ πλήγμα μιά καὶ δυὸ φορές στέλνει ὁ Κτίστης
καὶ παρατηρεῖ οἱ ἄνθρωποι
πὼς δὲν γίνονται καλλίτεροι καὶ περισσότερο χειροτερεύουν,
τότε φέρνει τὸ κακὸ καὶ στὴν Ἁγία Τράπεζα ἀκόμα
καὶ νὰ καοῦν παραχωρεῖ τῆς Ἐκκλησίας τὰ Ἅγια,
καθὼς καὶ παλαιὰ παράδωκε τὴ Θεία Κιβωτὸ στοὺς ἄλλοφύλους·
καὶ ξεχυνότανε ὁ θρῆνος τοῦ λαοῦ
στὶς πλατεῖες ὅλες καὶ στὶς Ἐκκλησιές.
Γιατὶ παραλίγο ὄντως ἢ φωτιὰ ὅλα θὰ τὰ ἔκαιγε,
ἂν δὲν βοηθοῦσεν ὁ Θεὸς ποὺ παρέχει σὲ ὅλους
τὴν αἰώνια ζωή.

ιε´. Ὅλοι καλογνωρίζουν, φυσικά, τὰ τότε γεγονότα*,
ποὺ εὐλόγα ἢ μνήμη τους
αἰχμαλωτίζει τὸ νοῦ καὶ τὴ σκέψη μας

καὶ δυσκολεύει καὶ τὴ γλῶσσα μας ἀκόμα νὰ τὰ διηγηθεῖ.
Ἡ φωτιὰ δηλαδὴ ἐτρεφόταν
μὲ τὶς οἰκοδομὲς τὶς ξύλινες, τρέχοντας νὰ διαδοθεῖ
καὶ νὰ ἐξολοθρέψει, γιατί ἄνεμοι ἐπίφοβοι τὴν ἔσπρωχναν.
Ὅμως ἐμεῖς, ἂν καὶ πονέσαμε μ' αὐτὴ τὴ συμφορά,
μεταποιοῦμε σὲ κακία τὴν ὀργή,
γιατὶ δὲν ἐμάθαμε καὶ δὲν μπορέσαμε ἔστω καὶ μ' αὐτὸ τὸν τρόπο
νὰ μετανοήσουμε
καὶ γιὰ νὰ κερδίσουμε
τὴν αἰώνια ζωή.

Δέν θά σταθῶ σέ ἀναλογίες ἢ ἐπικαιροποιήσεις, τίς ὁποῖες ἀπεχθάνεται νὰ συλλογίζεται ὁ κόσμος μας σήμερα καὶ προπαντός οἱ ρυθμιστές καὶ χειριστές καὶ διαχειριστές τῆς ἁπιαστης τελικά προόδου. Ὁ ποιμαντικός μας λόγος καλεῖται νὰ ἀφυπνίζει τό φιλότιμο τοῦ κόσμου καὶ τῶν αἰρετῶν του ἀρχόντων, ὅχι τὸν ἄγονο τρόπο. Θά ἀρκεστῶ λοιπόν ἐνδεικτικά σέ δύο παραπομπές, γιὰ νὰ ἀποφύγω τὴν ἔκταση τοῦ κειμένου:

(α) «Λεξικό Βιβλικῆς Θεολογίας» (1980, σ. 740), λῆμμα “ΟΡΓΗ” καὶ ὑπολήμμα “III. ΣΩΣΜΕΝΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΡΓΗ”, μέ τή λιτά περιεκτική ρήση «...Ὁ Ἰησοῦς πραγματικά “ἦρε τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου” (Ἰω. 1, 29), ἔγινε “ἁμαρτία” γιὰ νὰ γίνουμε ἐμεῖς “δικαιοσύνη ἐν αὐτῷ” (2 Κορ. 5,21). Πέθανε πάνω στό σταυρό, ἔγινε “κατάρα”, γιὰ νὰ μᾶς δώσει τὴν εὐλογία (Γαλ. 3,13)...».

(β) Νίκου Α. Ματσούκα «Κόσμος, ἄνθρωπος, κοινωνία κατὰ τὸν Μάξιμο Ὁμολογητὴ», ἐκδ. Γρηγόρη 1980, σσ. 274-278 μέ τὴν περιεκτική ἀπόληξη «...Στὴν ἐκδήλωση αὐτῶν τῶν μορφῶν τῆς ἀγάπης μόνο ὁ ἄνθρωπος προοδεύει καὶ παλινδρομεῖ· ὁ Θεός χορηγεῖ καὶ ἀναστέλλει τὴ χορηγία (πράγμα πού θεωρεῖται θεία ὀργή), ἐξαιτίας τῆς ἀνθρώπινης σκληρύνσεως καὶ καθυστερήσεως στό δρόμο τῆς τελειώσεως...».

Γιὰ νὰ καταλήξω σέ δύο ποιμαντικές ὁδηγίες τοῦ ὁσίου Πορφυρίου, πού τόσο πολὺ ἐπίσης μᾶς χρειάζονται, γιὰ νὰ ἀναπνεύσουμε ἐπιτέλους ἀπὸ τὰ ψυχολογικά σύνδρομα ἀντιμετώπισης τῆς πανδημίας:

«Κοίταξε νὰ δεῖς. Καί ἡ κόλαση καὶ ὁ σατανάς καὶ ὁ παράδεισος καὶ ὅλα αὐτά, εἶναι ὅλα ἀλήθεια, ἀλλὰ ἐγὼ δέν θέλω νὰ τὰ φοβᾶσαι, οὔτε νὰ τὰ σκέπτεσαι ὅπως [τὰ σκέπτεσαι] ἐσύ. Θέλω νὰ ἀγαπήσεις τό Χριστό πού εἶναι τό πᾶν, καὶ τότε, ὅπου νὰ εἶσαι, δέν θά φοβᾶσαι γιὰ τίποτα ἀπ’ αὐτά. Θά τὰ ἔχεις ὅλα τὰ ἀγαθὰ καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Νά! Ὁ Χριστός μᾶς περιμένει καὶ μόλις ἐμεῖς τοῦ ἀνοίξουμε μιά χαραμίδα στήν καρδιά μας, μπαίνει ἀμέσως μέσα μας καὶ τότε τὰ ἔχουμε ὅλα. Εἶναι σάν τὸν ἥλιο, παιδί μου, πού ὅταν τραβήξεις λίγο τὴν κουρτίνα στό παράθυρο, μπαίνει

ἀμέσως τό φῶς καί οἱ ἀκτίνες του μέσα στό δωμάτιο καί ζεσταινόμαστε [Τζ 171]
... Δέν θέλω μέ τό φόβο τοῦ θανάτου νά πλησιάσεις τό Θεό. Θέλω μέ τήν πολλή
ἀγάπη πρός αὐτόν νά τό κάνεις. Αὐτό εἶναι τό ἀνώτερο, παιδί μου [Τζ 121].
(Γέροντος [ἁγίου] Πορφυρίου ἱερομονάχου, Ἀνθολόγιο συμβουλῶν, ἔκδ. Ἰ.
Ήσυχαστηρίου “Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Κυρίου” Μήλεσι Ἀττικῆς, 2010, σ. 44). Ἀνάσα
ζωῆς ἀπό ἕναν Ἅγιο πού ἐν βίῳ ἔπασχε ἀπό πλῆθος βαριές ἀρρώστιες καί ὅμως
ἔδινε ἀπόλυτη προτεραιότητα στό “ἐν Χριστῷ καί ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ” ἀγκαλιάζοντας
ὅλο τόν κόσμο μέ τή στοργή τοῦ σαρκωμένου Θεοῦ καί Σωτήρα μας.